

ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
(КИЇВСЬКА МІСЬКА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ)

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ

КОЛЕДЖ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА «КИЇВСЬКА МУНІЦИПАЛЬНА
АКАДЕМІЯ ТАНЦЮ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ»

(КМАТ ІМЕНІ СЕРЖА ЛИФАРЯ)

УХВАЛЕНО

Рішенням Вченої ради
Коледжу хореографічного
мистецтва
«КМАТ імені Сержа Лифаря»

Протокол № 2 від 30.05.2022 р.

Зі змінами

Протокол № 5 від 30.06.2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Коледжу хореографічного
мистецтва «КМАТ імені Сержа
Лифаря»

Вячеслав КОЛОМІЄЦЬ

30" червня 2025 р.

МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА

**РОБОЧА ПРОГРАМА
І КУРС**

освітнього компонента підготовки бакалавра

галузі знань 02 "КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО"

спеціальності 024 "ХОРЕОГРАФІЯ"

Київ – 2025

Обговорено та рекомендовано до використання у освітньому процесі на засіданні кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін (протокол № 3 від 27.05.2022 р.).

Обговорено та рекомендовано до використання у освітньому процесі на засіданні кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін (протокол № 7 від 30.06.2025 р.).

Обговорено та рекомендовано до використання в освітньому процесі на засіданні Навчально-методичної ради КМАТ імені Сержа Лифаря (протокол № 3 від 27.06.2025 р.).

Розробник:

Білаш О. С., доцент, заслужений працівник культури України, доцент кафедри хореографічного та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Викладачі:

Клявін Д. Р., народний артист України, доцент кафедри хореографічного та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Бобровник Ю. В., старший викладач кафедри хореографічних та мистецьких дисциплін КМАТ імені Сержа Лифаря.

Мистецтво балетмейстера. Робоча програма освітнього компонента підготовки бакалавра. / розробник: Білаш О. С– К.: КМАТ імені Сержа Лифаря, 2025 р. – 41 с.

ЗМІСТ

1. Опис освітнього компонента.....	4
2. Мета та завдання освітнього компонента.....	5
3. Програма освітнього компонента.....	9
4. Структура освітнього компонента.....	31
5. Теми практичних занять.....	32
6. Теми індивідуальних занять.....	32
7. Теми для самостійного опрацювання.....	32
8. Методи та форми навчання.....	33
9. Методи та форми контролю.....	33
10. Питання та практичні завдання до іспиту.....	33
11. Оцінювання результатів навчання.....	34
12. Методичне забезпечення.....	39
13. Рекомендована література.....	40

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 Культура і мистецтво Спеціальність 024 Хореографія	Нормативна
		Денна форма навчання
		Рік підготовки
		1-й
		Семестр
		1-II-й
Загальна кількість годин – 120	Перший (бакалаврський) рівень	Лекції
		12
		Практичні
		124
		Семінарські
		Лабораторні
		Самостійна робота
		96
		Індивідуальні заняття
		8
		Вид контролю іспит : II – й сем.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для денної форми навчання - 60% / 40%.

2. Мета та завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента. Ознайомити здобувачів освіти із сутністю та змістом балетмейстерської професії, її творчими функціями та сферою діяльності; сформувати цілісне уявлення про хореографію як вид мистецтва та її взаємодію з іншими художніми практиками; розкрити можливості міжвидового синтезу в хореографії; забезпечити засвоєння основних законів драматургії та методів їх застосування у хореографічному творі; сприяти досягненню принципів композиції та взаємодії її структурних компонентів; сформувати практичні навички створення хореографічних композицій різних форм і жанрів.

Основні завдання вивчення освітнього компонента:

- засвоєння теоретичних знань курсу;
- оволодіння загальними закономірностями композиторського мислення в хореографії;
- розвиток здатності мислити хореографічними образами та формування «професійного погляду» як необхідної умови творчого осмислення й інтерпретації навколишньої дійсності;
- набуття навичок емоційно-образного сприйняття музики, уміння самостійно аналізувати її інтонаційно-ритмічну структуру та віднаходити адекватні хореографічні засоби вираження, відповідно до змісту, форми та стилю музичного твору;
- оволодіння навичками застосування лексики класичного, характерного, народно-сценічного та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі тощо) та її трансформації у хореографічних постановках.

Вимоги до результатів навчання

Здобувач освіти повинен **знати**:

- специфіку хореографії як виду мистецтва, її видову й жанрову структуру;
- основи драматургії хореографічного твору;
- принципи побудови хореографічної композиції;
- засоби створення художнього образу в хореографії;
- хореографічні та музично-хореографічні форми;
- специфіку балету як музично-театрального жанру;
- функції балетмейстера у різних сферах професійної діяльності.

Здобувач освіти повинен **уміти**:

- працювати творчо та самостійно;
- аналізувати ідейно-тематичний зміст, форму, жанр і видову приналежність хореографічного твору;
- опрацьовувати музичний матеріал і визначати його драматургічні особливості;
- застосовувати закони драматургії у власних постановках;
- створювати літературно-драматургічну основу хореографічного твору;

- розробляти та нотувати хореографічний текст і композиційний рисунок танцю;
- ефективно співпрацювати з художником, композитором, концертмейстером, диригентом та іншими учасниками творчого процесу;
- організовувати роботу з виконавцями та проводити репетиції різних типів і форм, проводити репетиції різних видів.

Опанування освітнім компонентом сприяє формуванню наступних спеціальних (фахових) компетентностей:

Спеціальні компетентності (СК):

СК02. Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.

СК03. Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності, проєктування художньої реальності в хореографічних образах.

СК05. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.

СК07. Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.

СК08. Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.

СК09. Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.

СК10. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа- мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проєкту, його реалізації та презентації.

СК11. Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.

Опанування освітнім компонентом сприяє наступним **результатам навчання:**

ПР07. Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.

ПР08. Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.

ПР10. Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.

ПР12. Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.

ПР13. Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.

ПР14. Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора.

ПР15. Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.

ПР16. Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.

Порівняльна таблиця узгодженості тем ОК із СК та ПР

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
Тема 1. Хореографія у взаємодії з іншими видами мистецтва	СК02, СК05, СК08	ПР07, ПР08, ПР13	Розкривається міждисциплінарний характер хореографічного мистецтва, аналізуються взаємозв'язки танцю з музикою, театром, образотворчим мистецтвом, формуються уявлення про стильові та культурні контексти.
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва	СК02, СК03, СК08	ПР07, ПР08, ПР10	Формується системне бачення видів і жанрів хореографії, їх історичного розвитку та стильових особливостей, усвідомлюється роль хореографії як чинника культурної ідентичності.
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Надзавдання	СК03, СК07, СК09	ПР12, ПР14	Засвоюються базові драматургічні категорії як основа проектування хореографічного образу, розвиваються навички концептуального мислення та творчого аналізу художнього задуму.
Тема 4. Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції	СК03, СК09, СК11	ПР12, ПР14, ПР16	Аналізуються принципи розвитку дії у хореографічному творі, поєднання ідеї та сценічного втілення, формуються вміння оцінювати художню цілісність композиції.
Тема 5. Хореографічна композиція та її структурні елементи	СК03, СК09	ПР14, ПР12	Розглядається структура хореографічного твору, взаємозв'язок композиційних елементів, формуються навички синтезу художньої інформації в цілісний образ.
Тема 6. Хореографічний рисунок і його виражальні можливості	СК03, СК09, СК11	ПР14, ПР16	Опанування виражальних засобів хореографічного рисунку, усвідомлення його ролі у створенні сценічного образу та організації репетиційного процесу.
Тема 7. Графічний запис хореографічного рисунку	СК05, СК09	ПР12, ПР15	Формуються навички фіксації та аналізу хореографічного матеріалу, використання графічних засобів у навчальному та постановочному процесі.

Тема	СК	ПР	Відображення в тематиці
Тема 8. Хореографічний текст у структурі композиції танцю	СК03, СК09	ПР12, ПР14	Аналізується хореографічний текст як смисловий та образний компонент твору, розвивається здатність інтерпретації рухового матеріалу.
Тема 9. Пантоміма як компонент хореографічної композиції	СК03, СК08	ПР08, ПР14	Розглядається пантоміма як засіб образної виразності, її інтеграція в сучасні хореографічні практики з урахуванням стильових особливостей.
Тема 10. Теоретична розробка хореографічної композиції	СК07, СК09	ПР12, ПР14	Формуються навички аналітичного опрацювання задуму хореографічного твору, теоретичного обґрунтування композиційних рішень.
Тема 11. Практична розробка хореографічної композиції	СК09, СК11	ПР14, ПР16	Здійснюється практичне втілення творчого задуму, удосконалюються навички репетиційної та постановочної діяльності, аналізуються результати роботи.
Тема 12. Постановочна робота	СК07, СК10, СК11	ПР14, ПР15, ПР16	Формується комплексне бачення постановочного процесу з використанням традиційних та інноваційних технологій, розвиток управлінських і педагогічних навичок у творчому колективі.

Пояснення: Узгодження змісту освітнього компоненту зі спеціальними компетентностями **СК02, СК03, СК08, СК09** забезпечує аналітичне осмислення історико-стильових і сучасних хореографічних практик, розвиток здатності працювати з художньою інформацією, інтерпретувати її та проектувати хореографічні образи з урахуванням жанрових, стильових і драматургічних закономірностей.

Реалізація компетентностей **СК05, СК07, СК10, СК11** здійснюється через організацію творчого й репетиційного процесу, міждисциплінарну взаємодію з концертмейстером, застосування традиційних та інноваційних технологій (зокрема цифрових і медіазасобів), а також через практичну постановочну діяльність у співпраці з учасниками творчого колективу.

Програмні результати навчання **ПР07–ПР16** відображають поступовий перехід від теоретичного розуміння історії та феномену хореографічного мистецтва до практичного втілення творчого задуму: розроблення концепції хореографічної композиції, добору виражальних засобів, реалізації постановочного процесу та рефлексивного аналізу результатів виконавської, балетмейстерської й педагогічної діяльності.

3. Програма освітнього компонента

РОЗДІЛ 1. ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА

Тема 1. Хореографія у взаємодії з іншими видами мистецтва.

1. Класифікація видів мистецтв за засобами матеріального втілення художнього змісту.

Розгляд основних принципів класифікації мистецтв відповідно до домінуючих засобів художнього вираження. Визначення місця хореографії серед інших видів мистецтва та окреслення її ролі як окремої галузі художньої культури.

2. Хореографія серед інших видів мистецтв: специфічні особливості.

Характеристика хореографії як танцювального мистецтва. Визначення її провідних рис: пластичність, рухова природа, емоційна виразність, сценічність. Розгляд взаємодії хореографії з музикою, театром, літературою та образотворчими мистецтвами.

3. Просторово-часова природа хореографічного мистецтва.

Аналіз танцю як мистецтва, що існує в координатах простору й часу. Темпоритм, композиція рухів, формування сценічного простору та роль виконавця у створенні художнього образу.

4. Хореографія як зображально-виражальне та видовищне мистецтво.

Виявлення виражальних можливостей танцю: жест, поза, пластика, динаміка руху. Особливості створення емоційно-образного змісту через тілесну дію. Специфіка танцю як мистецтва, що сприймається візуально й емоційно.

5. Синтетичність як провідна особливість хореографії.

Вивчення хореографії як синтетичної форми мистецтва, що поєднує елементи музики, театру, літератури, сценографії, мультимедіа. Основні шляхи та форми художнього синтезу. Роль синтезу в розширенні виражальних можливостей хореографії.

6. Створення художнього образу в хореографії.

Визначення процесу формування художнього образу в танці. Особливість хореографії як мистецтва, де образ народжується у реальному часі перед глядачем. Роль інтерпретації виконавця.

7. Генеза танцю: історико-культурні витоки.

Короткий огляд розвитку танцю від архаїчних ритуальних форм до професійного сценічного мистецтва. Хореографія як соціокультурний феномен різних епох.

8. Формування професії «балетмейстер».

Історичні передумови становлення балетмейстера як окремої творчої професії. Еволюція функцій: від ведення танцю до створення складних драматургічних композицій.

9. Особистісні та професійні якості балетмейстера

Визначення необхідних компетентностей: композиційне мислення, робота з музичним матеріалом, акторсько-пластична культура, педагогічна майстерність, режисерсько-постановочні навички. Етичні та творчі характеристики сучасного фахівця.

Практичне заняття:

Мета: набуття навичок визначення художнього образу засобами хореографічного мистецтва.

Завдання:

1. Створити етюд у супроводі музичного матеріалу з визначенням художнього образу без засобів хореографічного мистецтва.
2. Створити етюд у супроводі музичного матеріалу з визначенням художнього образу засобами хореографічного мистецтва.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке мистецтво?
2. Які є види мистецтва?
3. За якими ознаками здійснюється класифікація мистецтв?
4. Що таке хореографія як вид мистецтва?
5. Які саме ознаки роблять хореографію окремим видом мистецтва?
6. Які види мистецтва синтезує в собі хореографія?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Визначити, що таке класифікація мистецтв.
3. Сформулювати поняття та види мистецтв.
4. Визначити специфічні особливості хореографії як виду мистецтва.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень

педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.

6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.

7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

8. Шарилов Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..

9. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.

2. Колесниченко Ю. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. Киев : Кафедра, 2012. 658 с.

3. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

4. Шарилов Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва

Жанр мистецтва (фр. genre — рід, вид) — усталене поняття, що використовується для визначення внутрішньо-родових підрозділів мистецтва. Жанр розглядається як тип художнього твору, який характеризується специфічною сукупністю формальних і змістових ознак.

У художній культурі функціонує система жанрових форм, що проявляється у різних видах мистецтв. Жанр відображає прикмети епохи, особливості способу життя та поведінкові моделі людей, а також виявляє ставлення автора до подій, які він зображує (наприклад, трагедія, драма, комедія).

Жанр у хореографії

Жанрова природа хореографії зумовлює різноманіття форм танцювального мистецтва та визначає особливості художнього образу, драматургії й засобів виразності. Основні жанри хореографічних творів формуються відповідно до їхньої ідейно-тематичної спрямованості та культурно-історичного контексту.

Основні жанрові різновиди хореографічного мистецтва

Автентичний танець — виконується в природному середовищі жителями певної місцевості під час традиційних свят і обрядів.

Побутовий масово-популярний танець (social dance) — розважальна, непрофесійна форма танцю, що належить до масової музично-танцювальної культури сучасності.

Історико-побутовий танець — зразок танцювальної культури певної історичної епохи.

Народно-сценічний танець — сценічна форма, що є стилізованим відображенням автентичних та народних традицій у трактуванні балетмейстера.

Характерний танець — складова балетної вистави, що виконується як елемент театралізованої дії та відображає національні, стилістичні чи побутові риси.

Бальний танець — форма хореографії з канонізованими стандартами європейської та латиноамериканської конкурсної програми.

Класичний танець — система узагальнених, узаконених рухів, поданих в абстрагованій формі.

Балет — театральна, синтетична та найвища форма класичного танцю.

«Модерн» — узагальнена назва сучасних стилів, технік і напрямів сценічного хореографічного мистецтва.

Взаємовплив жанрів

Сучасний культурний процес вирізняється активним взаємовпливом і взаємопроникненням різних видів і жанрів хореографії, що сприяє оновленню художньої мови танцю та формуванню нових синтетичних форм.

Практичне заняття:

Мета: набуття навичок аналізу хореографічних композицій у різних жанрах хореографії.

Завдання

1. Проаналізувати хореографічну композицію у жанрі класичного танцю.
2. Проаналізувати хореографічну композицію у жанрі історико-побутового танцю.
3. Проаналізувати хореографічну композицію у жанрі народно-сценічного танцю.
4. Проаналізувати хореографічну композицію у жанрі естрадного танцю.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке «жанр» у загальному визначенні в мистецтві?
2. Які визначають основні жанри в хореографічному мистецтві?
3. Як проявляється взаємовплив і взаємопроникнення різних видів і жанрів хореографії?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Визначити поняття «жанр в хореографії».
3. Визначити та охарактеризувати жанрові різновиди танцю.
4. Охарактеризувати сценічні жанрові різновиди танцю.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
9. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
2. Колесниченко Ю. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. Киев : Кафедра, 2012. 658 с.
3. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
4. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 1 РОЗДІЛУ

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Хореографія як вид мистецтва.
2. Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії.
3. Жанрові різновиди хореографічного мистецтва.

4. Взаємовплив і взаємопроникнення різних видів і жанрів хореографії.

Практичне завдання:

Створити етюд в одному із обраних жанрів хореографії (класичний, народно-сценічний, сучасний). Жанр обирає здобувач освіти.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шарилов Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
9. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
2. Колесниченко Ю. Инструменты хореографа. Терминология хореографии. Киев : Кафедра, 2012. 658 с.
3. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.

4. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.

РОЗДІЛ 2. ДРАМАТУРГІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ

Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Надзавдання.

Театральне мистецтво — вид мистецтва, в основі якого лежить художнє відображення життя, здійснене через драматичну дію, що виконується акторами перед глядачами.

Вистава є основною формою та завершеним твором театального мистецтва, у якому драматургічний матеріал отримує сценічне втілення.

Драма (від грец. drama — дія) у структурі хореографічного твору постає як його змістовна основа. Саме в танцювальних і пантомімних сценах розкриваються розвиток конфлікту, боротьба героїв, мотиви їхніх учинків, психологічні пружини поведінки, думки, прагнення, переживання та пристрасті, а також усі нюанси їхнього сценічного життя.

Тема (від грец. thema — положення, основа) хореографічного твору визначається як об'єкт художнього відображення, тобто коло явищ, подій або проблем, які художник прагне передати засобами танцю. У музичному мистецтві тема може постати у вигляді провідної фрази або головного мотиву, що визначає образно-емоційну лінію твору.

Ідея (від грец. idea — образ, початок, основа) відображає думки й почуття автора щодо подій і проблем, зображених у творі. Вона формує смисловий та емоційний вектор художнього висловлювання.

Надзавдання у художньому розумінні — це змістово-сміслова цілісність твору, що постає як узагальнений результат емоційних переживань автора та його відображення життя і навколишньої дійсності. У мистецькому творі надзавдання проявляється як головна думка, ідейний висновок або концентрований смисловий підсумок, який спрямовує розвиток дії та визначає художню логіку композиції.

Практичне заняття

Мета: набуття навичок визначення ідейно-тематичного змісту хореографічного твору.

Завдання

1. Створити власний хореографічний етюд з визначенням теми, ідеї та надзавдання.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке «тема» хореографічного твору?
2. Що таке «ідея» хореографічного твору?
3. Що таке «надзавдання» хореографічного твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.

2. Визначити, яким чином вибір теми впливає на розкриття ідеї.
3. З'ясувати, які ідеї можуть хвилювати сучасного глядача.
4. Переглянути один із балетів класичної спадщини.
5. Викласти сюжет переглянутої вистави.
6. Визначити тему та ідею досліджуваного балету.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

Тема 4. Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції.

Поняття «драматургія твору» охоплює систему художньо-композиційних засобів, за допомогою яких формується розвиток сценічної дії, її логіка, напруження та емоційно-сміслові акценти. Драматургія визначає структуру твору, взаємозв'язок його частин, характер конфлікту та рух художнього образу.

Закономірності драматургії, спільні для музичного, театрального, кінематографічного та хореографічного мистецтв, ґрунтуються на послідовності побудови дії, її цілісності, наростанні емоційної та змістової напруги, логічності переходів між фазами розвитку. У хореографії ці закономірності поєднуються зі специфічними особливостями сценічної дії — пластичністю, ритмічністю, образністю руху та безпосередністю емоційного втілення.

Драматург хореографічного твору виконує функції творця концепції та логіки розвитку дії, формує ключові сюжетні акценти, обирає засоби виразності та спрямовує рухову драматургію відповідно до ідейного задуму. Єдність драматургії та режисерського рішення забезпечує цілісність постановки, її стильову та образну узгодженість.

Структура драматичного розвитку включає послідовність основних елементів дії:

- пролог;
- експозиція;
- зав'язка;
- розвиток дії;
- кульмінація;
- розв'язка;
- фінал;
- епілог.

Кожен із цих компонентів виконує функцію формування логічного й емоційного руху твору, вибудовуючи його внутрішню драматургічну архітектоніку.

У хореографії існують різні типи композиційної побудови: однопланова композиція (зосереджена на єдиній лінії розвитку дії) та багатопланова композиція (яка поєднує кілька сюжетних або образних ліній).

Важливим є розрізнення зовнішньої дії (видимі вчинки, рухи, події) та внутрішньої, психологічної дії, що відображає емоційні стани, мотиви поведінки та внутрішню логіку персонажа.

Етюд — це коротка сценічна форма або навчальна композиція, у якій концентровано виявляється певне завдання: пластичне, драматичне чи емоційне. Етюд використовується як засіб тренування акторської та хореографічної виразності, а також як спосіб дослідження окремих елементів сценічної дії.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок визначення частин драматургічної побудови хореографічного твору.

Завдання

1. Проаналізувати драматургічну побудову переглянутої балетної вистави в цілому («Дама з камеліями», постановник А. Рехвіашвілі).
2. Проаналізувати драматургічну побудову окремих актів.
3. Дібрати літературний сюжет, придатний для втілення засобами хореографії.
4. Скласти драматургічний план хореографічного твору за дібраним сюжетом.
5. Проаналізувати внутрішню (психологічну) дію для головного героя.
6. Створити етюд з визначенням теми і ідеї.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок складання драматургічного плану майбутнього хореографічного твору.

Завдання

1. Дібрати літературний сюжет, придатний для втілення засобами хореографії.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке «драматургія твору»?
2. В чому виражаються специфічні особливості сценічної дії та її закономірні тенденції?
3. Яка послідовність та співвідношення окремих частин драматичної дії?
4. Що таке однопланова та багатопланова композиції?
5. Дати визначення поняттю «етюд»?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. З'ясувати загальні закономірності драматургічної побудови творів різних видів мистецтва. (моновистава – вербатім «Хочу, щоб цієї вистави не було», режисер та виконавець доктор мистецтва І. Білаш; показ відбувся 11 листопада 2025 в КМАТ ім. С. Лифаря; <https://www.youtube.com/watch?v=P97CGvvy8To>).
3. Визначити специфічні особливості драматургії в хореографії.
4. Переглянути один із балетів класичної спадщини. («Лісова пісня», муз. М. Скорульського).
5. З'ясувати взаємозалежність драматургії та сценічного вирішення переглянутого балету.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 2 РОЗДІЛУ

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача)

1. Що таке «тема» хореографічного твору?

2. Що таке «ідея» хореографічного твору?
3. Що таке «надзавдання» хореографічного твору?
4. Що таке «драматургія твору»?
5. В чому виражаються специфічні особливості сценічної дії та її закономірні тенденції?
6. Яка послідовність та співвідношення окремих частин драматичної дії?
7. Що таке однопланова та багатопланова композиції?
8. Дати визначення поняттю «етюд»?

Практичне завдання:

Створити хореографічний етюд з визначенням теми, ідеї та надзавданням.

РОЗДІЛ 3. КОМПОЗИЦІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ.

Тема 5. Хореографічна композиція та її структурні елементи.

Поняття хореографічної композиції охоплює принципи побудови танцювального твору, його внутрішню логіку, взаємозв'язок рухових елементів, образних акцентів і просторово-часових структур. Композиція визначає цілісність постановки та забезпечує художнє втілення драматургії, яку хореограф передає засобами пластики, ритму та простору.

Відображення драматургії через композицію проявляється у тому, що композиційна структура твору трансформує драматичний розвиток дії у танцювальні форми — через зміну темпу, динаміки, характеру рухів, рисунку танцю та взаємодії виконавців. Саме композиція надає драматургічному задуму конкретну сценічну форму.

Хореографічний текст — це система рухів, танцювальних «па», жестів, поз і пластичних дій, які формують змістову та образну тканину танцю. Він слугує засобом передачі характерів, почуттів, внутрішніх станів і поведінкових реакцій персонажів.

Хореографічний текст є основою для зчитування сценічного смислу та побудови логіки розвитку дії в композиції.

Рисунок танцю — це просторове розміщення виконавців, їх переміщення, ракурс, напрям руху та формування геометричних ліній на площині сцени. Рисунок є художнім елементом, оскільки формує образну структуру хореографічного твору через просторові рішення.

Запитання для самоперевірки

1. Що таке «композиція хореографічного твору»?
2. Які основні компоненти хореографічної композиції?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Визначити основні компоненти хореографічної композиції.
3. Охарактеризувати основні елементи хореографічної композиції.
4. Розкрити поняття «композиція» хореографічного твору.
5. З'ясувати, що таке рисунок танцю.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 6. Хореографічний рисунок і його виразальні можливості

Основні рисунки, що використовуються в хореографії, включають рисунки по колу та лінійні побудови. *Коло* є одним із найпоширеніших композиційних мотивів у танці, оскільки забезпечує динамічність, цілісність і круговий рух потоку виконавців. *Лінійні* рисунки охоплюють прямі, діагональні, хвилеподібні та інші графічні побудови, що формують чітку організацію простору.

Розвиток лінійних і колових мотивів може відбуватися за рахунок зміни темпу, варіантів перебудови виконавців, напрямків руху та їхнього розташування на сценічній площині. Ці параметри дозволяють урізноманітнювати композицію, підкреслювати драматургічні акценти та створювати різні образні ефекти.

У хореографії важливе значення мають закони перспективи, що визначають сприйняття сценічного простору з точки зору глядача, а також допомагають балетмейстеру формувати виразні та гармонійні просторові картини.

Розрізняють симетричні та асиметричні рисунки, які впливають на композиційну рівновагу, емоційний характер сцени та стилеві особливості постановки. Тісно пов'язане з рисунком і поняття мізансцени, що охоплює розміщення виконавців, їхню взаємодію та розподіл акцентів у сценічному просторі.

Рисунок танцю безпосередньо залежить від задуму твору, його теми й ідеї, музичного матеріалу, національних особливостей танцювальної традиції, а також від конкретного завдання, яке балетмейстер ставить у даній композиції. Гармонія між драматургією, музикою та композиційною структурою є необхідною умовою виразності танцю.

Важливою складовою є психологічний вплив хореографічного рисунку на глядача. Розміщення виконавців, напрямок руху, масштаб рисунку та ритмічні зміни формують емоційне сприйняття сцени, підсилюють художній образ і загальну естетику постановки.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок створення хореографічного малюнку.

Завдання

1. Визначити основні рисунки в хореографії.
2. Проаналізувати закони перспективи.
3. З'ясувати основні принципи лінійних малюнків.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні рисунки використовують в хореографії?
2. Як в хореографії використовують закони перспективи?
3. В чому різниця поняття мізансцени в драматичному театрі та в балетній виставі?

Завдання для самостійної роботи

1. Визначити головні складові мізансцени.
2. Охарактеризувати відмінність між симетричними та асиметричними малюнками.
3. З'ясувати залежність малюнків від задуму твору, його ідеї, музичного матеріалу.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 7. Графічний запис хореографічного рисунку

Нотація хореографічного рисунку здійснюється шляхом графічного запису, який відображає просторові побудови та переміщення виконавців у

танці. Такий запис дає можливість точно фіксувати структуру композиції, напрямки руху та розташування учасників на сцені.

Основою нотації є схематичне зображення танцювального майданчика, що подається у вигляді умовної площини сцени з визначеними орієнтирами. Використовуються умовні позначення, що відповідають фігурам, напрямкам, траєкторіям та перестроюванням танцюристів.

Рисунок танцю може бути поділений на елементарні складові, кожна з яких має свій графічний відповідник. Це дозволяє відтворювати складні композиції через низку простих, чітко зафіксованих рухових елементів. До графічного запису додаються текстові коментарі, які уточнюють динаміку руху, темп, характер виконання та взаємодію виконавців.

Нотація танцю має особливу цінність у процесі створення, документування та збереження хореографічного твору. Вона забезпечує можливість точної реконструкції постановок, збереження авторського задуму та передачі композиції різним поколінням виконавців, зберігаючи її стилістичну та образну цілісність.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок графічного запису хореографічного рисунку та складання текстових коментарів до графічного запису хореографічного малюнку.

Завдання

1. Визначити основні умовні позначки для запису хореографічного твору.
2. Проаналізувати, яким чином відбувається поділ рисунку танцю на елементарні складові.
3. Опрацювати схематичне зображення танцювального рисунку.
4. Скласти текстові коментарі до графічного запису рисунків.

Запитання для самоперевірки

1. Які приклади нотації хореографічного твору існують?
2. Які умовні позначення використовують для нотації хореографічного твору?
3. Для чого потрібна нотація танцю при створенні та збереженні хореографічного твору?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Переглянути виставу «Жізель» в Національній опері України та записати графічно малюнки варіації Жізель з першого акту.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного

мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.

3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.

4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.

5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.

6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.

7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 8. Хореографічний текст у структурі композиції танцю.

Поняття «лексика танцю» охоплює систему рухових елементів, що формують виразну мову хореографії. До основних складових хореографічної лексики належать: рух, жест, поза, пластика, пантоміма, танцювальне «па». У своїй сукупності ці елементи створюють пластичний словник, через який балетмейстер передає зміст, емоції та характер твору.

Хореографічний текст — це впорядкована система лексичних структур танцю, що послідовно поєднуються з метою створення композиційної, драматургічної та образної цілісності хореографічного твору. Хореографічний текст є одним із ключових компонентів композиції, адже саме він забезпечує вираження драматургічного розвитку сценічної дії.

Побудова хореографічного тексту ґрунтується на логічному поєднанні лексичних структур, їх підпорядкуванні законам драматургічного розгортання. Кожен руховий елемент виконує свою функцію в розвитку образу та має відповідати ідейно-тематичному змісту твору й поставленому творчому завданню. Важливою умовою є мислення пластичними образами, що забезпечує образну насиченість і виразність сценічної дії.

У структурі хореографічного тексту розрізняють:

- основні танцювальні рухи,
- сполучні рухи,
- провідні рухи, які формують лейттему танцю.

Розвиток танцювальних рухів, їх манера, характер і стилістична інтерпретація є визначальними для створення унікальної пластичної мови твору.

Хореографічний текст тісно пов'язаний із рисунком танцю та музичним матеріалом, які разом формують композиційну цілісність, визначають ритмічну структуру, просторову логіку та емоційно-образне наповнення хореографічного твору.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок складання хореографічного тексту.

Завдання

1. Поєднати в комбінації основні та сполучні рухи.
2. Узгодити авторські комбінації з музичним матеріалом.
3. Скласти із авторських комбінацій хореографічний текст етюду загалом.

Запитання для самоперевірки

1. Що є складовими «хореографічної лексики»?
2. З чого складається побудова «хореографічного тексту»?
3. Для чого потрібно підпорядкування кожного лексичного структурного елементу закону драматургічного розвитку сценічної дії.?

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Дослідити зв'язок драматургії твору, хореографічного тексту і рисунку танцю.
3. Добрати музичний супровід для створення етюду.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.

8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 9. Пантоміма як компонент хореографічної композиції.

Пантоміма — це жанр сценічного мистецтва, в якому провідним засобом створення художнього образу є пластична виразність людського тіла. Основні складові пантомімного мистецтва — поза, жест, міміка, що дозволяють митцю передавати емоції, стани та зміст без використання слова.

Пантоміма в хореографії виступає особливим засобом формування хореографічного образу. Вона збагачує танцювальну лексику, підсилює драматургічну структуру та допомагає точніше виражати психологічні мотиви персонажів.

У сучасній хореографії та балеті пантоміма виконує допоміжну, уточнювальну та пояснювальну роль, розкриваючи сюжетні зв'язки та характерні особливості дійових осіб. Для хореографічної композиції специфічним є співвідношення танцю і пантоміми, де танець передає узагальнені образи й емоційні стани, а пантоміма деталізує драматургічні моменти та уточнює сюжет.

Пантомімна сцена може функціонувати як самостійний епізод у структурі твору, виконуючи роль смислової «вставки», кульмінаційного акценту або пояснювального фрагмента.

Пантомімні елементи як компоненти танцю органічно вплітаються у хореографічний текст, підсилюючи його образність, інтонаційність та емоційно-психологічний вплив.

Практичні заняття

Мета: набуття навичок використання пантоміми в хореографічному творі.

Завдання

1. Розробити сюжет для постановки етюдів з використанням пантоміми.
2. Дібрати засоби пантоміми для втілення обраного сюжету, поєднати їх з танцювальними рухами.
3. Створити композицію етюдів.

Запитання для самоперевірки

1. Що є «пантоміма» як жанр сценічного мистецтва?
2. Чи може самостійний епізод хореографічного твору бути створений лише за допомогою пантоміми?
3. Розкажіть про використання пантоміми в балетних постановках сучасних балетмейстерів.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати літературу з теми заняття.
2. Створити етюд з використанням елементів пантоміми.
3. Зробити архітектонічний аналіз створеного етюдів.
4. Охарактеризувати розвиток пантоміми взагалі і пантоміми в хореографічному мистецтві.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 3 РОЗДІЛУ

***Питання (надати усну відповідь на питання за вибором
викладача)***

1. Композиція танцю та її основні компоненти.
2. Хореографічний текст.
3. Рисунок танцю.
4. Засоби виразності пантоміми та її використання в хореографії.
5. Поняття «лексика танцю» та «хореографічний текст».
6. Зв'язок між побудовою хореографічного тексту і драматургією.
7. Поняття «пантоміма».
8. Засоби виразності пантоміми.
9. Використання пантоміми в хореографії.
10. Історія розвитку пантоміми взагалі і пантоміми в хореографічному мистецтві.
11. Зв'язок хореографічного тексту з малюнком танцю.

Практичне завдання:

Виконати практичний показ авторського сюжетного етюд з використанням пантоміми

РОЗДІЛ 4. ПОСТАНОВКА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ДЕ ОСНОВНИМ ВИРАЖАЛЬНИМ ЗАСОБОМ Є РИСУНОК

Тема 10. Теоретична розробка хореографічної композиції.

Практичні заняття

Мета: обґрунтувати художньо-аналітичні відомості хореографічної композиції

1. Визначити тему та ідею хореографічної композиції.
2. Опрацювати драматургію твору як виявлення етапів (експозиції, зав'язки, розвитку дії, кульмінації та розв'язки) у хореографічній композиції.
3. Підбір та вивчення музичного матеріалу.

Завдання для самостійної роботи

1. Опрацювати драматургію твору як виявлення етапів (експозиції, зав'язки, розвитку дії, кульмінації та розв'язки) у хореографічній композиції.
2. Підбір та вивчення музичного матеріалу.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
6. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
9. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 11. Практична розробка хореографічної композиції.

Практичні заняття

Мета: розробити практичні складові хореографічної композиції.

1. Розробка просторового малюнку.
2. Робота над «лексичним» матеріалом.

Завдання для самостійної роботи

1. Розробка просторового малюнку.
2. Робота над «лексичним» матеріалом.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
7. Шарилов Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
8. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Тема 12. Постановочна робота.

Практичні заняття

Мета: створити власну хореографічну композицію, де основним виражальним засобом є хореографічний рисунок.

1. Репетиційна робота з виконавцями.
2. Відпрацювання техніки та манери виконання.

Індивідуальне заняття

Мета: набуття навичок добору лексики для створення хореографічного тексту.

Завдання

1. Дібрати рухи, технічно ускладнені, що відповідають індивідуальності виконавця.

2. Дібрати сполучні рухи.
3. Поєднати дібрані рухи в комбінації.

Завдання для самостійної роботи

1. Дібрати рухи, технічно ускладнені, що відповідають індивідуальності виконавця.
2. Дібрати сполучні рухи.
3. Поєднати дібрані рухи в комбінації.

Література:

Основна:

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
6. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
7. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
8. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
9. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДО 4 РОЗДІЛУ

Практичний показ хореографічної композиції, де основним виражальним засобом є хореографічний рисунок.

4. Структура освітнього компонента

Назви модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		Лек.	Пр.	Сем.	Інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7
I СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 1. ХОРЕОГРАФІЯ ЯК ВИД МИСТЕЦТВА						
Тема 1. Хореографія у взаємодії з іншими видами мистецтва.	28	2	14			12
Тема 2. Види і жанри хореографічного мистецтва.	30	2	16			12
Усього годин за розділом 1	58	4	30			24
РОЗДІЛ 2. ДРАМАТУРГІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ						
Тема 3. Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Надзавдання.	30	2	16			12
Тема 4. Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції.	32		16		4	12
Усього годин за розділом 2	62		32		4	24
Усього годин за I семестр	120	6	62		4	48
II СЕМЕСТР						
РОЗДІЛ 3. КОМПОЗИЦІЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО ТВОРУ.						
Тема 5. Хореографічна композиція та її структурні елементи.	14	4	6			4
Тема 6. Хореографічний рисунок і його виражальні можливості	10		6			4
Тема 7. Графічний запис хореографічного рисунку.	12	2	6			4
Тема 8. Хореографічний текст у структурі композиції танцю.	10		6			4
Тема 9. Пантоміма як компонент хореографічної композиції.	10		6			4
Усього годин за розділом 3	56	6	30			20
РОЗДІЛ 4. ПОСТАНОВКА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ ДЕ ОСНОВНИМ ВИРАЖАЛЬНИМ ЗАСОБОМ Є РИСУНОК						
Тема 10. Теоретична розробка хореографічної композиції.			10			8
Тема 11. Практична розробка хореографічної композиції.			10			8
Тема 12. Постановочна робота.			12		4	12
Усього годин за розділом 4			32		4	28
Усього годин за II семестр	120	6	62		4	48
Разом	240	12	124		8	96

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хореографія у взаємодії з іншими видами мистецтва.	14
2.	Види і жанри хореографічного мистецтва.	16
3.	Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Надзавдання.	16
4.	Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції.	16
5.	Хореографічна композиція та її структурні елементи.	6
6.	Хореографічний рисунок і його виражальні можливості	6
7.	Графічний запис хореографічного малюнку	6
8.	Хореографічний текст у структурі композиції танцю.	6
9.	Пантоміма як компонент хореографічної композиції.	6
10.	Теоретична розробка хореографічної композиції.	10
11.	Практична розробка хореографічної композиції.	10
12.	Постановочна робота.	12
	Разом	124

6. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції.	4
2.	Постановочна робота.	4
	Разом	8

7. Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Хореографія у взаємодії з іншими видами мистецтва.	12
2.	Види і жанри хореографічного мистецтва.	12
3.	Основи драматургії твору. Тема. Ідея. Надзавдання.	12
4.	Закономірності драматургічного розвитку та сценічна реалізація хореографічної композиції.	12
5.	Хореографічна композиція та її структурні елементи.	4
6.	Хореографічний рисунок і його виражальні можливості	4
7.	Графічний запис хореографічного рисунку.	4
8.	Хореографічний текст у структурі композиції танцю.	4
9.	Пантоміма як компонент хореографічної композиції.	4
10.	Теоретична розробка хореографічної композиції.	8
11.	Практична розробка хореографічної композиції.	8
12.	Постановочна робота.	12
	Разом	96

8. Методи та форми навчання

Програма передбачає словесні, наочні, проблемно-пошукові, методи дослідження, творчі, репродуктивні методи, , інтерактивні методи.

Форми навчання:

- лекція, перегляд відео-матеріалів, конспектування.
- практичні заняття: виконання практичних завдань, опитування студентів, виконання творчих завдань .
- індивідуальна робота з солістами. Практичний показ і аналіз власних постановок.
- самостійна робота з навчально-методичною літературою та відео-матеріалами: аналіз, виконання завдань.

9. Методи та форми контролю

- виконання практичних завдань;
- опитування;
- іспит.

10. Питання та практичні завдання до іспиту

Питання (надати усну відповідь на питання за вибором викладача):

1. Хореографія як вид мистецтва.
2. Синтетичність як одна із специфічних особливостей хореографії.
3. Жанрові різновиди хореографічного мистецтва.
4. Взаємовплив і взаємопроникнення різних видів і жанрів хореографії.
5. Хореографічна драматургія та засоби її вираження.
6. Тема та ідея твору.
7. Частини драматургічної побудови хореографічного твору.
8. Шляхи здійснення нотації хореографічного рисунку.
9. Основні рисунки, що використовуються в хореографії та їх психологічний вплив на глядача.
10. Композиція танцю та її основні компоненти.
11. Хореографічний текст.
12. Рисунок танцю.
13. Засоби виразності пантоміми та її використання в хореографії.
14. Поняття «лексика танцю» та «хореографічний текст».
15. Зв'язок між побудовою хореографічного тексту і драматургією.
16. Поняття «пантоміма».
17. Засоби виразності пантоміми.
18. Використання пантоміми в хореографії.
19. Історія розвитку пантоміми взагалі і пантоміми в хореографічному мистецтві.
20. Зв'язок хореографічного тексту з рисунком танцю.

Практичні завдання до іспиту

- практичний показ авторської постановки хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок;
- надати художньо-аналітичні відомості хореографічної композиції.

11. Оцінювання результатів навчання

Оцінка **"А – відмінно"** виставляється студенту, що показав глибоке і упевнене знання програмного матеріалу, вільно орієнтується в питаннях теорії предмету, виявив творчі здібності.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «А» що виявив впевнені знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;

- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «А» продемонструвавши стабільні вміння:

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;

- самостійної розробки просторового рисунку танцю;

- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;

- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок.

Оцінка **"В – дуже добре"** виставляється студенту, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «В» виявши впевнені знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;

- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «В» продемонструвавши стабільні вміння:

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;

- самостійної розробки просторового рисунку танцю;

- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;

- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічного твору образно-емоційного характеру.

Оцінка **"С – добре"** виставляється студенту, що виявив достатньо високий рівень знань з теорії та предмету, продемонстрував стабільні практичні навички, окремі помилки незначні і не торкаються основ предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «С» що виявив впевнені знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «С» продемонструвавши стабільні вміння:

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;
- самостійної розробки просторового рисунку танцю;
- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок;

Оцінка **"D – задовільно"** виставляється студенту, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «D» виявши неповні знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «D» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;
- самостійної розробки просторового рисунку танцю;
- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок;

Оцінка **"Е – достатньо"** виставляється студенту, що показав неповні знання з окремих теоретичних питань, допущені помилки не викривляють сутності предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «Е» що виявив неповні знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «Е» продемонструвавши вміння (але упевненість вмінь є не достатньою):

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;
- самостійної розробки просторового рисунку танцю;
- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорарі та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Обов'язковою є демонстрація авторської постановки хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок;

Оцінка **"FX – незадовільно"** виставляється студенту, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1.Здобувач освіти отримує оцінку «FX» що виявив неповні знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;
- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «FX» не продемонструвавши вміння (або упевненість вмінь є не достатньою):

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;
- самостійної розробки просторового рисунку танцю;
- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;
- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Здобувач освіти отримує оцінку «FX», якщо продемонстрована власна постановка хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Оцінка **"F – незадовільно"** виставляється студенту, що виявив незнання основоположних питань, що складають суть предмету.

1. Здобувач освіти отримує оцінку «F» що не виявив знання про:

- розуміння композиційної логіки хореографічного твору та взаємозв'язку його структурних частин;;

- закони драматургії та методи їх застосування в хореографічному творі, де основним виражальним засобом є рисунок;

2. Здобувач освіти отримує оцінку «F» не продемонструвавши вміння:

- обґрунтування художньо-аналітичних відомостей хореографічної композиції;

- самостійної розробки просторового рисунку танцю;

- самостійної розробки практичних складових хореографічної композиції.;

- використання лексики класичного, характерного, історико-побутового та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних постановках.

3. Здобувач освіти отримує оцінку «F», якщо ним не власна постановка хореографічної композиції де основним виражальним засобом є рисунок, або вона не відповідає вимогам за часовою подовженістю, формою, композиційною цілісністю і виконана у недостатній якості.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	зараховано
82 – 89	B	Добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	Задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

<i>Розділ 1</i>	<i>Розділ 2</i>	<i>Розділ 3</i>	<i>Розділ 4</i>	<i>Накопичені бали впродовж року</i>
10	20	16	14	60

Іспит

<i>Накопичені бали впродовж року</i>	<i>Практичний показ</i>	<i>Разом (підсумкова оцінка - ПО)</i>
60	40	100

12. Методичне забезпечення

Навчально – методичний комплекс освітнього компонента:

- робоча програма;
- теми і плани лекцій;
- методичні рекомендації та завдання до практичних занять;
- методичні рекомендації з організації та завдання до самостійної роботи.

13. Рекомендована література

Основна

1. Бугаєць Н. А., Пінчук О. І., Пінчук С. І. Мистецтво балетмейстера: Навчально-методичний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2012. 172 с.
2. Голдрич О. Хореографія : посібник з основ хореографічного мистецтва та композиції танцю. Львів : Край, 2003. 160 с.
3. Гутник І. Танцювальна сюїта та специфіка її постановки в народно-сценічному танці. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок “Аванпост-Прим”», 2014. С. 22–33.
4. Енська О. Ю., Максименко А. І., Ткаченко І. О. Композиція танцю та мистецтво балетмейстера: навчальний посібник для педагогічних університетів, закладів вищої освіти культури і мистецтв. Суми : ФОП Цьома С. П., 2020. 157 с.
5. Забута Б. І. Музичне забезпечення хореографічних постановок : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Рівне : Волинські обереги, 2011. 194 с.
6. Загайкевич М. П. Драматургія балету. Київ : Наукова думка, 1978. 121 с.
7. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
8. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
9. Кривохижа А. Гармонія танцю : методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. Винниченка, 2003. 100 с.
10. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
11. Лань О. Мистецтво балетмейстера: хореографія великої форми: навчально-методичний посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019. 80 с.
12. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
13. Шариков Д. «Contemporary dance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с..
14. Шевченко В. Т. Мистецтво балетмейстера в народно-сценічній хореографії : навч.-методич. посіб. Київ : ДАКККіМ, 2006. 184 с.

Додаткова

1. Бойко О. С. Художній образ в українському народно-сценічному танці: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2015.

2. Василенко К. Ю. Український танець : підручник. Київ : ІПКПК, 1997. 282 с.
3. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 2. 448 с.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Оберіг, 1991. Т. 1. 456 с.
5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів : Каменярь, 2002. 64 с.
6. Гуменюк А. Українські народні танці. Київ : Видавництво академії наук Української РСР, 1962. 360 с.
7. Гутник І. Основні принципи роботи над стилізацією народного танцю. Теорія та методика викладання фахових дисциплін : зб. наук.-методич. пр. кафедри народної хореографії КНУКіМ. Київ : ТОВ «Видавничий будинок «Аванпост-Прим»», 2014. С. 11–21.
8. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2018. 416 с.
9. Зубатов С. Методика викладання українського народного танцю. Перший рік навчання : підручник. Київ : Ліра-К, 2017. 376 с.
10. Зубатов С. Стиль викладання в хореографії. Київ : Ліра-К, 2019. 92 с.
11. Колесниченко Ю. Інструменти хореографа. Терминологія хореографії. Київ : Кафедра, 2012. 658 с.
12. Колосок О. Пошуки образного рішення хореографічної композиції : методичні вказівки з предмету «Мистецтво балетмейстера». Київ : Видавничий центр НАУ, 1997. 18 с.
13. Лань О. Методи режисури видовишно-театралізованих заходів у хореографії : методична розробка. З досвіду роботи народного художнього колективу «Модерн-балет та школа-студія сучасного танцю «АКВЕРІАС». – Львів: «Камула», 2019. – 52 с.
14. Лань О. Актуальність втілення прийомів сучасного перформансу в практиці режисури одноактного балету .Сучасне хореографічне мистецтво : підґрунтя, тенденції, перспективи, тенденції розвитку : навчально-методичний посібник : упоряд. О. Плахотнюк // О. Плахотнюк, Л. Андрощук, Т. Благова та інші. Львів: СПОЛОМ, 2016. 240 с.
15. Литвиненко В. А. Зразки народної хореографії : підручник. Київ : Альтпрес, 2007. 468 с.
16. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
17. Шариков Д. Мистецтвознавча наука хореологія як феномен художньої культури : монографія. Київ : КиМУ, 2013. 204 с.